

نخب اقتصاد

مصوبات ستاد ملی کرونا لازم الاجراست

محمد اسلامی، وزیر راه و شهرسازی در جمع خبرنگاران از جزئیات تصمیم ستاد مقابله با کرونا درباره سقف افزایش اجاره‌بها خبر داد و گفت: در ستاد ملی مبارزه با کرونا، تصمیماتی برای بازار اجاره اخذ کردیم. ستاد ملی مبارزه با کرونا در اردیبهشت امسال، مصوبه‌ای درباره افزایش زمان اجاره صادر کرد و امروز هم مصوبه دیگری در این زمینه اعلام شد.

وزیر راه و شهرسازی افزود: طبق تصمیمات این ستاد مقرر شده همه قراردادهای اجاره تا سه ماه بعد از پایان شرایط کرونا و اعلام عادی شدن وضعیت سلامت کشور توسط وزارت بهداشت تمدید شود؛ همچنین حداکثر افزایش نرخ اجاره در تهران ۲۵ درصد، کلانشهرها ۲۰ درصد و سایر شهرها ۱۵ درصد بوده و مالکان حق افزایش نرخ اجاره بیش از این میزان را ندارند.

وی ادامه داد: این مصوبه دارای چند تبصره است، به طوری که چنانچه مستاجران تکالیف خود را اجرا نکنند دادگاه‌ها حکم را صادر و مستاجر باید ظرف مدت دو ماه خانه را تخلیه کند و چنانچه مالک به صورت رسمی واحد خود را فروخته باشد مستاجر باید دو ماه بعد از اعلام رسمی، واحد را تخلیه کند.

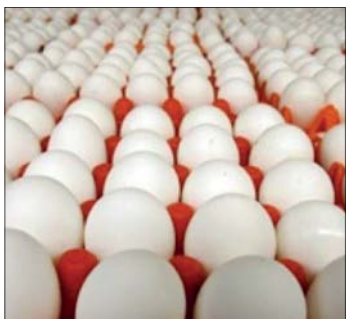
سومین و مهم‌ترین تبصره این مصوبه این است که همه معاملات باید در سامانه ثبت اسناد املاک و مستغلات کشور ثبت شود، متقاضیان باید کد رهگیری دریافت کنند و اگر معامله‌ای خارج از بنگاه باشد باید حتماً کد رهگیری اخذ شود.

اسلامی اضافه کرد: از امروز همه معاملات املاک و مستغلات باید ثبت رسمی شود و متقاضیان کد رهگیری دریافت کنند. وزیر راه و شهرسازی با اشاره به تعیین بسته حمایتی دیگری در این باره گفت، در مرحله بعد در ستاد ملی مبارزه با کرونا تصمیمی اخذ می‌شود که مربوط به تولید و عرضه مسکن است. اسلامی تأکید کرد: همه مصوبات ستاد ملی مبارزه با کرونا برای همه بخش‌ها لازم الاجراست. با توجه به شرایط خاص کشور و تغییر قیمت‌ها در حوزه اجاره و معامله مسکن و از آنجا که برخی برخوردهای قضایی ممکن است التهاب آفرین باشد، بنابراین تنظیم مقررات در این بخش به گونه‌ای انجام شده که بتوانیم به جامعه آرامش داده و برخورد قضایی در این زمینه صورت نگیرد؛ در واقع دادگاه در شرایط فعلی به هیچ عنوان حکم به تخلیه مستاجرها نمی‌دهد که خود این موضوع ابزاری برای اجرائی شدن این مصوبه است.

دلایل افزایش قیمت مسکن

ایرج رهر، رئیس هیأت مدیره کانون سراسری انبوه‌سازان مسکن گفت: عرضه نادرست مصالح ساختمانی نظیر فولاد در بورس کالا از عوامل اصلی افزایش قیمت به‌شمار می‌رود، زیرا يك واسطه‌گر بین کارخانه تولید مصالح و انبوه‌ساز قرار گرفته و همین امر منجر به افزایش قیمت صددردصدی مشتقات فولادی مسکن میگردد می‌شود که در قیمت تمام شده مسکن تأثیر دارد. وی افزود: متأسفانه موج افزایش قیمت‌ها به مصالح ساختمانی رسیده است و شاهد افزایش شدید قیمت در فولاد، مشتقات فولادی نظیر پروفیل‌ها، تجهیزات تاسیساتی مثل آسانسور، پمپ آب و... هستیم. رهبر با تأکید بر این‌که افزایش قیمت مصالح ساختمانی ناشی از افزایش قیمت ارز نیست، گفت: به‌طور کلی مواد اولیه و کارخانه سازنده مصالح ساختمانی در کشور حضور دارد و اکثر این مصالح تولید داخلی است، بنابراین افزایش قیمت ارز تأثیری در هزینه تمام شده آن ندارد./ فارس

نرخ جدید تخم‌مرغ اعلام شد

سازمان حمایت طی اطلاعاتیه‌ای اعلام کرد قیمت هر شانه تخم‌مرغ ۳۰ عددی بسته به وزن آن، حدود ۲۰ هزار تومان تعیین شده و با هرگونه افزایش قیمت تخم‌مرغ بیش از نرخ مصوب برخورد قانونی خواهد شد. این در حالی است که در روزهای اخیر قیمت هر شانه تخم‌مرغ در سطح خرده‌فروشی‌ها به ۳۲ هزار تومان هم رسیده است./ اپسنا

عرضه صدها میلیون دلار ارز در بازار

عبدالناصر همتی، رئیس‌کل بانک مرکزی با تأکید بر این‌که تعادل به بازار ارز برخواهد گشت، گفت: طی چند روز گذشته صدها میلیون دلار در بازار عرضه شد که خیلی از برنامه آنهایی که در تلاش برای بر هم زدن ثبات بازار ارز بودند را خنثی کرد. وی افزود: شرایط صادرکنندگان و فحشارهایی که به لحاظ شرایط تحریمی و زمان دریافت ارز حاصل از صادرات وجود دارد را درک می‌کنیم و همکاری لازم را در این زمینه خواهیم داشت./ تسنیم

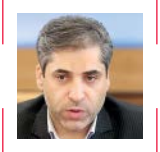
می‌کنند تخفیف مالیاتی اعطا کند یا آنها را از پرداخت مالیات معاف کند. در مقابل، افرادی که این الگورازیرپای‌گذارند مشمول جریمه شوند. ایلاتی ادامه داد: در قانون، مالیاتی با عنوان دریافت مالیات از خانه‌های خالی وجود دارد که نرخ آن باید اصلاح شود به طوری که میزان این مالیات باید ۱۰ درصد قیمت کل ملک باشد تا افراد ملک خود را برای اجاره عرضه کنند، اما در حال حاضر درصد جریمه نسبت به میزان اجاره بهاست و این میزان، بازدارندگی لازم را ندارد. وی به کارکرد سامانه املاک و اسکان اشاره کرد و گفت: این سامانه همه واحدهای مسکونی ثبت شده را به صورت پیش فرض خالی می‌داند و هر فردی باید با ثبت مدارک مربوط نسبت به وضعیت سکونت آن ملک اقدام کند. در صورت اجرای این سامانه میزان عرضه خانه‌های اجاره‌ای رشد یافته و طبیعتاً این افزایش عرضه بر نرخ اجاره بها تأثیر می‌گذارد.

❗ قراردادهای جاری به صورت خودکار تمدید می‌شوند

جام جم برای بررسی بیشتر این موضوع و رفع ابهامات مطرح شده از سوی کارشناسان در گفت‌وگویی با محمود محمودزاده، معاون وزیر راه و شهرسازی به بررسی این طرح و ساز و کارهای اجرائی شدن آن پرداخته است. محمودزاده در این گفت‌وگو با اشاره به جزئیات مصوبه اجاره‌بها گفت: مصوبه‌ای که با هماهنگی ستاد ملی کرونا و هیات دولت به تصویب رسیده به این معناست که قراردادهای جاری بین مالک و مستاجر به طور خودکار تمدید خواهد شد و سقف افزایش نرخ اجاره بها در شهر تهران ۲۵ درصد، در کلانشهرهای با جمعیت بیش از یک میلیون نفر ۲۰ درصد و در سایر شهرها ۱۵ درصد نسبت به قرارداد جاری خواهد بود. وی با بیان این‌که وزارت راه و شهرسازی از یک سال قبل، برای ساماندن‌هی وضعیت مسکن برنامه‌ریزی‌هایی کرده، افزود: مستاجران می‌توانند با افزودن نرخ‌های اعلام شده از سوی دولت تا یک سال دیگر در واحد مسکونی استیجاری سکونت داشته باشند و دستگاه قضایی نسبت به تخلیه این واحدها در صورت اعتراض مالکان اقدامی نخواهد کرد.

❗ مستاجران غیر متعهد، مشمول این مصوبه نمی‌شوند

محمودزاده به شروط اجرای این مصوبه اشاره کرد و گفت: در صورت تصمیم موجد بر فروش واحد مسکونی خود، مستاجر باید با توافق خریدار جدید نسبت به ادامه اجاره‌نشینی اقدام کند و اگر خریدار جدید تمایلی برای ادامه سکونت مستاجر نداشت، مستاجر موظف است طی مدت دو ماه واحد مسکونی تحت اختیار خود را تخلیه کند. به گفته وی، شرط دیگر این است اگر مستاجری در دوران سکونت خود به تعهدات خود عمل نکرده و موجب ضرر و زیان مالک شود نمی‌تواند از مزایای این مصوبه بهره‌مند شود. در این صورت مالک می‌تواند طبق قانون با مستاجر برخورد یا ارقام بالاتری را برای تمدید قرارداد پیشنهاد کند. معاون وزیر راه و شهرسازی گفت: در شرایطی که معاملات مسکن کاهش پیدا کرده، قیمت‌ها افزایش یافته که این موضوع نشان می‌دهد رشد قیمت‌ها غیر واقعی و متأثر از تلاطمات بازارهای موازی است. محمودزاده، طرح اقدام ملی تولید و عرضه مسکن، کمک به ایجاد تحرک برای پروژه‌های نیمه کاره بخش خصوصی و اجاره‌داری حرفه‌ای را از جمله برنامه‌های وزارت راه و شهرسازی برای حوزه مسکن برشمرد.

❗ طرح‌های دولت در حوزه مسکن کارایی ندارد

مصطفی قلی‌خسروی، رئیس اتحادیه مشاوران املاک تهران نیز به عنوان نماینده صنفی که طبیعتاً باید اعتقاد یا تمدید اجاره‌نامه‌ها به تأیید آنها برسد در واکنش به سخنان روز گذشته رئیس جمهور به جام جم می‌گوید: این مصوبه قابلیت اجرا ندارد. چطور ممکن است وقتی یک خانه با امکانات ثابت و یکسان در یک محله و موقعیت با دو قیمت مختلف به فروش می‌رسد، دولت برای اجاره‌بها نرخ و سقف مشخصی تعیین کند. اینها یعنی قیمت‌گذاری در حوزه مسکن هنوز قابلیت اجرا نداشته و ممکن نیست. وی با بیان این‌که طرح‌های دولت در حوزه مسکن کارایی لازم را ندارد، افزود: بنده در زمینه اقتصاد کارشناس نیستم، اما کارشناسان اقتصادی تأکید دارند اقتصاد را نمی‌توان با دستور اداره کرد. تعیین سقف برای رشد اجاره‌بها هم نوعی دستور است که به نظر می‌رسد شکست بخورد.

❗ مشاوران املاک، الزامی برای اجرای مصوبه دولت ندارند

خسروی با تأکید بر این‌که تنها راه حمایت از اقشار آسیب‌پذیر ساخت مسکن است، تصریح کرد: سال گذشته وزیر راه و شهرسازی پیشنهاد انعقاد قرارداد اجاره به مدت دو سال را پیشنهاد داد که رشد نرخ آن بر اساس تورم باشد. اما کسی این پیشنهاد را قبول نکرد و ملک خود را با قرارداد یکساله به ثبت رساند. این کار بر اساس قانون انجام شده و کسی نمی‌تواند به صاحب ملک انتقاد کند. رئیس اتحادیه مشاوران املاک تهران با بیان این‌که هیچ معنی برای مشاوران املاک مبنی بر انعقاد اجاره با نرخ‌های بیشتر از نرخ های اعلامی دولت وجود ندارد، گفت: مشاوران املاک نقش واسطه بین موجر و مستاجر دارند و طبیعتاً قرارداد منعقد شده با رقمی که موجر و مستاجر توافق می‌کنند به امضا می‌رسد. از این رو تخلفی متوجه مشاوران املاک نیست و دولت برای کنترل اجاره بها باید ساز و کاری در نظر بگیرد که حق مالکیت افراد را زیر سوال نبرد. با این حال باید دید در شرایطی که سهم هزینه‌های تأمین مسکن از اسبد درآمدی خانوار هر ساله روندی صعودی داشته و دولت یازدهم و دوازدهم طی هفت سال گذشته کوچک‌ترین گامی در راستای افزایش تولید و عرضه مسکن برنداشته است. ابلاغ چنین مصوباتی آن هم در شرایط اقتصادی ناشی از تبعات شیوع ویروس کرونا که بر درآمد بسیاری از مستاجران تأثیرات منفی داشته است قابلیت اجرا دارد یا با این قبیل تصمیمات و مصوبات می‌توان باری از روی دوش مستاجران برداشت؟

نمی‌بخشد بلکه به بازار آسیب می‌زند و دود آن هم به چشم مستاجرین خواهد رفت. سیاست دیروز ستاد ملی کرونا برای مستاجرانی است که ساکن هستند و اجرای این روش قطعاً به نفعشان است، چرا که می‌تواند سیاستگذار این محدودیت را اعمال کند که کسی حق ندارد در این شرایط مستاجر خود را از خانه بیرون کند یا اجاره بها را از میزان مشخصی بیشتر افزایش دهد تا این دوره بحران را بگذرانند. اگر در این حد باشد باید این موضوع را در این حد دید. چیزی شبیه اینکه باید در مکان‌های سرپوشیده ماسک‌زد یا فاصله‌گذاری اجتماعی را رعایت کرد اما اگر بخواهیم این موضوع را در چارچوب سیاست گذاری بخش مسکن نگاه کنیم سیاست نادرستی است و مشکلاتی را به همراه خواهد داشت. میزان اجاره بها از ابتدای سال ۷۲ سالانه ۳۱٫۵ درصد افزایش یافته و شاخص تورم در همین دوره حدود ۲۳ درصد بوده است. یعنی افزایش شاخص اجاره بها تقریباً نزدیک به میزان افزایش تورم است. اگر موضوع این است پس برای اینکه مشکل ریشه ای حل شود باید دید تورم از کجا آمده است. تورم ناشی از کاهش ارزش پول ملی است. با کاهش ارزش پول ملی قیمت اسمی بسیاری از کالاها از جمله میزان اجاره بها افزایش پیدامی‌کند. در واقع قیمت اجاره افزایش خارج از قاعده‌ای نداشته است بلکه ارزش ریال کاهش داشته است.

کرونا در آب شرب و فاضلاب تهران مشاهده نشده است

محمدرضا بختیاری، مدیرعامل شرکت آب و فاضلاب استان تهران گفت: با توجه به سطح کیفیت بالای آب تهران نه تنها در آب شرب، بلکه در فاضلاب خام هم ویروس کرونا مشاهده نشده است. وی با اشاره به غیرواقعی بودن قیمت آب تهران گفت: قیمت تمام شده آب تهران ۲۵۰۰ تومان است که شرکت آب و فاضلاب استان تهران تنها ۷۰۰ تومان از مشترک دریافت می‌کند؛ به همین دلیل است که از مردم انتظار داریم در مصرف آن دقت داشته باشند و از مصارف غیرضروری خودداری کنند.

آیاتعین سقف برای اجاره بها از سوی رئیس جمهور منجر به بهبود اوضاع خواهد شد؟

سقف کاذب برای اجاره بها

❗ رئیس جمهور روز گذشته در جلسه ستاد ملی مقابله با کرونا از ممنوعیت افزایش نرخ اجاره‌بهای مسکن بیش از میزان تعیین شده از سوی دولت خبر داد. روحانی در بخشی از صحبت‌های خود در این جلسه از ابلاغ مصوبه‌ای خبر داد که براساس این مصوبه موجران نمی‌توانند میزان اجاره‌بهای دریافتی خود در سال جاری را بیش از مقدار مشخصی افزایش دهند. به طوری‌که امکان افزایش اجاره‌بها در تهران حداکثر ۲۵ درصد، در سایر کلانشهرها حداکثر ۲۰ درصد و سایر شهرهای کشور حداکثر ۱۵ درصد وجود دارد. میزان افزایش قیمت مسکن و اجاره‌بها طی ماه‌های اخیر به قدری بوده که موجب افزایش سهم هزینه‌های تأمین مسکن در سبد درآمدی خانوارها شده است. بر این اساس، طبق آماری‌های اعلام شده از سوی بانک مرکزی، میزان اجاره‌بها در خردادماه سال جاری در تهران ۳۷/۶ درصد و در کل مناطق شهری ۳۰/۷ درصد نسبت به ماه مشابه سال قبل رشد داشته است.

محمدحسین علی‌اکبری

اقتصاد

با توجه به شرایط موجود و فشار بیش از اندازه هزینه‌های تأمین مسکن بر شهروندان به خصوص مستاجران آسیب دیده از تبعات اقتصادی شیوع کرونا، ستاد ملی مقابله با کرونا در روزهای آغازین اردیبهشت ماه اولین تصمیم خود در زمینه حمایت از مستاجران آسیب دیده از کرونا را اعلام کرد. بر این اساس مقرر شد قرارداد اجاره واحدهای مسکونی که پایان قراردادشان منتهی به فروردین و اردیبهشت ماه سال جاری است به صورت خودکار دو ماه تمدید شده و این افراد بتوانند تا پایان تیرماه به سکونت در واحدهای مسکونی تحت تملک خود ادامه دهند.

با این حال دولت مجدداً در اوایل تیرماه در ستاد ملی مقابله با کرونا تصمیم گرفته دومین اقدام خود در راستای حمایت از مستاجران را ابلاغ کند. مصوبه‌ای که بنا به گفته رئیس جمهور تا زمانی که وزارت بهداشت و درمان شرایط شیوع این ویروس در کشور را اضطرابی اعلام کند تداوم خواهد داشت و حتی در صورت ریشه‌کن شدن این ویروس این مصوبه همچنان و تا سه ماه بعد از این تاریخ نیز معتبر بوده و موجران بعد از اتمام این مدت می‌توانند قرارداد جدیدی را با مستاجران خود منعقد کنند.

مصوبه‌ای که البته به نظر می‌رسد به چند دلیل از جمله عدم مشخص بودن سازوکار اجرای آن، اقدامات دولت برای تنبیه موجرانی که به این مصوبه عمل نکنند، وجود بازار رقابتی در حوزه اجاره مسکن، نرخ بالای تورم و ... چندان قابلیت اجرا نداشته و با اما و اگرهای فراوانی مواجه شود. ضمن این‌که تعیین سقف برای اجاره‌بها می‌تواند به نوعی یک پالس مثبت برای افزایش اجاره‌بها در برخی از مناطق کشور به‌شمار رود.

چنانچه تعیین سقف ۲۵ درصدی برای تمام مناطق تهران با سقف ۱۰ درصدی برای تمام کلانشهرهای کشور می‌تواند علاوه بر آثار کنترلی، به افزایش نرخ اجاره بها در برخی از مناطق کشور منجر شود به گونه‌ای که حتی برخی از موجران خوش‌انصاف که به واسطه شرایط اقتصادی مستاجران خود و تبعات اقتصادی ناشی از ویروس کرونا بر اقتصاد خانوار قصد افزایش اجاره‌بهای خود را نداشتند با تعیین این درصدها از سوی دولت، افزایش اجاره‌بها را اقدامی طبیعی تلقی کنند که حتی دولت نیز موافق افزایش آن در محدوده‌ای مشخص است. جام جم در گزارشی به بررسی نظرات موافقان و مخالفان اجرای این مصوبه و امکان عملیاتی شدن اجرای آن پرداخته است.

❗ **هدف دولت، کاهش جابه‌جایی‌هاست، نه کنترل قیمت**

فرهاد بیضایی، کارشناس حوزه مسکن و استاد دانشگاه علم و صنعت درباره سخنان روز گذشته رئیس جمهور مبنی بر تعیین سقف برای افزایش اجاره‌بها به خبرنگار جام جم گفت: اصل کاری که دولت قصد دارد انجام دهد مناسب است اما اجرای آن نیازمند شروطی است که یکی از آنها تمدید خودکار اجاره‌بها به مدت یک سال یا بیشتر است. ضمن این‌که میزان رشد اجاره‌ها نیز نباید بیش از رقم اعلام شده باشد. وی با بیان این‌که متن مصوبه‌ای که نهایتاً تهیه و تدوین می‌شود بسیار مهم است تصریح کرد: به نظر می‌رسد هدف اصلی دولت و ستاد ملی کرونا از این مصوبه بیشتر به منظور ثبات سکونت افراد است و نگاه‌شان مربوط به کنترل اجاره‌بها نیست.

❗ اجرای این مصوبه نیازمند تمدید خودکار قرارداد است

بیضایی با اشاره به این‌که ظاهراً هدف دولت کنترل دستوری نرخ اجاره نیست، گفت: هدف از این مصوبه ثبات سکونت شهروندان صرفاً در شرایط کرونایی است تا جابه‌جایی‌های کمتری در سطح جامعه اتفاق بیفتد. ضمن این‌که باید توجه داشت نرخ‌های اعلام شده توسط دولت حاوی این پیام نیست که حتماً باید این ارقام در نظر گرفته شود و موجران نمی‌توانند درصدی بالاتر از نرخ اعلام شده دریافت کنند. چراکه اصولاً نمی‌توان موجران را مجبور کرد میزان مشخصی اجاره از مستاجران خود دریافت کنند، بلکه موجران می‌توانند رقم مدنظرشان را مطرح کنند اما پیشنهاد دولت به موجران این است که به‌منظور کاهش جابه‌جایی‌ها را رقم متعاضنه‌ای را در نظر بگیرند. به گفته وی، اگر تمدید خودکار اجاره رخ دهد این مشکلات نیز به حداقل می‌رسد و دیگر نیازی به اصلاح مصوبه نیست.

❗ مصوبه دولت ضمانت اجرائی ندارد

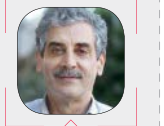
فرشید ایلاتی، دیگر کارشناسی است که امید چندانی به اجرائی شدن این مصوبه ندارد. وی درباره تصمیم اخیر دولت درباره تعیین سقف برای افزایش اجاره‌بهای مسکن به خبرنگار جام جم می‌گوید: اصل حرف دولت برای کنترل اجاره‌بها درست است اما به نظر می‌رسد روشی که از سوی دولت مصوب شده ضمانت اجرائی نداشته باشد. وی افزود: مصوبه تعیین سقف افزایش نرخ اجاره‌بها مانند تعیین نرخ دلار ۴۲۰۰ تومانی است. شاید دولت در ظاهر ماجرا قصد دارد بازار را کنترل کند اما در نهایت این اقدام نتیجه‌ای نخواهد داشت. ایلاتی با اشاره به این‌که وزارت راه و شهرسازی در سال‌های گذشته به وظایف خود در حوزه مسکن عمل نکرده است تصریح کرد: در دولت یازدهم و یک سال اول دولت دوازدهم آقای آخوندی، وزیر راه و شهرسازی بود که باید سامانه املاک و اسکان را در این مدت تهیه و تدوین می‌کرد اما نه تنها آخوندی این کار را انجام نداد، بلکه حتی رئیس جمهور هم در این زمینه مطالبه‌ای از وزارت راه و شهرسازی نداشت. به گفته وی، عباس آخوندی یکی از وزرای ضدتولید بود و با اجرای همین سیاست مشکلات زیادی را برای این بخش به وجود آورد.

❗ ضرورت تغییر در نرخ مالیات بر خانه‌های خالی

این کارشناس مسکن با تأکید بر این‌که دولت به صورت همزمان باید سیاست‌های تنبیهی و تشویقی را در نظر بگیرد، گفت: دولت باید برای کسانی که الگوی اجاره را رعایت

تعیین سقف اجاره بها محدود به شرایط کرونایی است

دولت به لحاظ قانونی و در شرایط طبیعی اجازه ندارد برای قیمت اجاره بها سقف تعیین کند. با توجه به شرایط موجود به نظر می‌رسد مصوبه ستاد ملی کرونا در زمینه ایجاد سقف برای اجاره بها در راستای ساماندن‌هی بخش مسکن نبوده و لزوماً تصمیمی موقت و مربوط به شرایط خاص کشوراست. باید توجه داشت هر نوع مداخله دستوری در بازارهایی که بازارهای انحصاری محسوب نمی‌شوند مشکل زاست. به عنوان مثال زمانی که درباره یک بازار انحصاری مانند آب و برق مشترکان خانگی صحبت می‌کنیم از آنجا که دولت عرضه کننده انحصاری آب و برق به مشترکین است می‌تواند این کار را به راحتی انجام دهد اما در بازاری که رقابتی است و عرضه کنندگان و متقاضیان بیشمار در این بازار حضور دارند تعیین قیمت دور از واقعیت است. از این رو دخالت‌های دستوری دولت، بازار را از تعادل خارج کرده و توازن عرضه و تقاضا را به هم می‌زند ضمن اینکه قراردادهای از حالت شفاف و قانونی به سمت قراردادهای غیر رسمی و غیر شفاف می‌رود. بنابراین نه تنها بازار را بهبود

مهدی سلطان محمدی

کارشناس مسکن